

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izahja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravništva v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Doležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikiem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

† Andrej Einspieler.

Od dne 18. januarija krije hladna zemlja na pokopališču v Celovcu truplo. „očeta koroških Slovencev“ — msg. Andreja Einspielera. O njem žaluje vse slov. ljudstvo in vzdihuje, kdo ga vtolaži? Kdor bi se tega lotil, poskusil bi nekaj, kar ni v moči človeka. V tem še nam ostane le zaupanje v Boga, in to nas ne nkani. Ljudstvo, ki izpoznavo svoje može ter jih časti — tako ljudstvo ni za to, da se prepušti na milost in nemilost taji, kruti sili.

In slov. ljudstvo je izpoznalo, kaj mu je ranjci Einspieler bil, že lani, ko je vrelo trumoma v Sveče, da počasti zlatomašnika in sedaj, ko je segla nemila smrt po tem izglednem možu, storilo je isto ter mu je izkazalo zadnjo čast spremljaje ga na večni pokoj. Pogreba, kakor ga je imel Einspieler uno sredo v Celovcu, ni ga bilo v kratkem na slov. zemlji, še manj pa v mrzlem Celovcu. To pripoznajo tudi listi, ki nimajo za Slovence, ki se žrtvuje za slov. ljudstvo, druge, kakor grde besede.

To je ranjci Einspieler čutil, more biti huje, kakor pred njim kedaj kdo drugi. A blagi mož se tega ni ustrašil ter je stal trden, kakor skala na braniku, za blagostanje slov. Korošcev. Da si ni doživel tega, za kar je njegovo blago srce gorelo, to tolažbo pa je vzel s seboj v grob, da ga je ljudstvo umelo in to mu je bilo v zadoščenje — nekaj, kar navdaja tudi nas z zaupanjem, da njegovo delovanje ni bilo in ne ostane brez uspeha. Seme, katero je vsejal v srca slov. Korošcev, poganja in daje upanja, da bode bogata, prej ali slej srečna žetev.

Ranjci Einspieler se je porodil dne 13. novembra 1813 pri „Mežnarju“ v Svečah, lepi vesi, ki leži v spodnji Rožni dolini na Koroškem. Njegovi stariši sicer niso bili bogati a za to srečni, ker so bili pobožni kristjani in lahko se umeje, da so tudi njih otroci bili taki, najbolj pa še morebiti mali Andrej. Sole še takrat ni bilo v Svečah in so se otroci učili

najpotrebniših reči pri župniku. Župnik Erkar je kmalu izpoznal, da ima mali Andrej bistro glavo ter ga je zato spravil brž, ko se je dalo, v Celovec v šole. Ondi se je tudi srečno izšolal ter je tudi leta 1834 prejel mašniško posvečenje. Za kaplana je bil mladi Einspieler osem let na deželi, leta 1846 pa je prišel v Celovec na mestno župnijo. Tu je ostal do leta 1852; to leto pa je postal profesor na tamošnji realki za veronauk in slov. jezik. Za oboje je bil ves čas življenja imel veliko veselje in lahko si mislimo, da je storil na tej šoli veliko za slov. ljudstvo. V tem času je našel pa še le prav svoje delo, postal je učitelj ne samo v šoli in cerkvi, ampak tudi v pismu, slov. Korošcem.

Leta 1851 je bil v vrsti onih blagih mož, ki so vzbudili novo društvo, družbo sv. Mohorja. Einspieler jej je bil prvi predsednik in v odboru te družbe je ostal do konca ter mu je bil, kar smemo reči, duša. Poleg tega pa je izdajal še mnogo listov, deloma nemških, deloma slovenskih. Od leta 1860 je pa še stopil na širje, na političino polje in leta 1863 je bil že poslanec v dež. zboru Koroškem. Zastopal je svoje volilce brez strahu in vztrajno a za to so iskali nasprotniki, kako da bi ga potisnili v stran. To se jim je za nekaj časa tudi podalo, kajti spravili so ga za mesec dni v ječo, kriv je bil tega nek dopis, ki so ga njemu vpisali v greh a tudi ječa ga ni ugnala. Leta 1871 so si ga izvolili kmetje Velikovskega okraja za poslanca in leta 1880 so mu dali isto čast že v tretje.

Da se je ves ta čas poganjal za koristi svojih volilcev in poprek slov. ljudstva na Koroškem, vztrajno in z velicim pogumom, ni treba da še posebej opomnimo. Ker je leta 1882 dovršil 30 let svoje službe na c. kr. realki, prosil je za pokojnino ali zato še ni šel v pokoj za slov. ljudstvo. Začel se je le sedaj prav delati za-nj v novem slov. listu, v „Miru“. V njem je budil v Koroškem slov. ljudstvo za-vest, da je slovensko ter mu je lepo kazal, da

ni dobro, če se prepusti napetim Nemcem za malovredno podlago.

Zadnja leta jelo mu je pešati truplo in da si mu je eno oko že bilo službo odreklo, zato še vse eno ni odložil peresa ter je še prej, kakor slej delal od jutra do večera — za slov. ljudstvo. Lani meseca decembra pa ga je priklenila bolezen na postelj in blagi mož je v njej veliko trpel. Več pa, kakor bolezen, prizadejala mu je skrb, kaj bode za slov. ljudstvo, če ne najde mož, ki ga bodo branili zoper hudo silo, katero mu dela ravno v teh dneh nesrečno strankarstvo — strankarstvo, ki je le mogoče pri ljudéh, ki nimajo ne vere, ne kršč. ljubezni.

Še le, ko je vedel, da ostane njegov list, krepki „Mir“, odleže mu nekaj, toda ne za dolgo. V ponedeljek, dne 16. januarja vzdihne blagi mož svojo dušo ter se poda na večni pokoj. Naj mu bodo v večni spominj njegove lastne besede. „Predragi“, rekel je lani pri zlati maši. „predragi, kmalu, prej ali slej bote slišali: Einspielerja so pokopali! Oj prosim vas, kedar to slišite, tedaj nikar ne pozabite na me, tedaj molite za me in obljubim vam, da tudi jaz, ako pridem po božjem usmiljenju v nebesa, ne pozabim vas v nebesih, ne pozabim slov. ljudstva, ki mi je nad vse predrago“.

Večnaja mu pamjet!

Ali uradujejo gosp. c. kr. notarji v Ptujju za Slovence slovenski?

Ni še dolgo temu, kar smo Slovenci povpraševali, ali slovenščina, naš materni jezik, kaj velja pred sodnijsko gospodo in pred politično oblastjo, ali ima listina ali pismo, katero spiše za Slovence notar ali advokat slovenski, tisto veljavo, kakor nemško pisana listina ali pismo. Zdaj kaj takega več ne vprašamo, ker nas skušnja uči, da slovensko pisana listina ali pismo ravno toliko velja, kakor nemška in da Slovencu le slovenska pisma ugajajo, ker so edina za Slovence razumljiva. Kako bi drugače bilo mogoče? Kar vidim sam, to vem, da je tako, sicer pa zna Bog, kako stoji v pismu!

Pravi Slovenec zaradi tega terja v vsakem uradu, kjer ima opraviti, da se za njega pišejo zapisniki slovenski, da vé, kaj podpiše, da c. kr. notarji in advokati delajo za njega slovenske listine in pišejo vsa druga pisma slovenski. To je pravega Slovence pravica in dolžnost, ker sicer se zaničuje sam in podlaga je tujčevi peti!

Slovcu tudi ni treba prosjati za svoje pravice, ker je ravno tako avstrijskega cesarja podanik, kakor Nemeec, Madžar in Lah; on sme tako po konci nositi glavo, kakor jo nosijo drugi avstrijski državljani.

V tej zavesti podal se je pred kratkim

posestnik iz slovenskih gor, kateremu je žena umrla, k c. kr. notarju dr. Filaferru v Ptujju, ker je bil zaradi zapuščinske razprave poklican. On terja mirno in pohlevno, da spiše g. notar zapuščinski zapisnik slovenski. Ali glejte, kaj se zgodi! G. c. kr. notar, ki živi že toliko let od Slovencev, ni hotel napisati slovenskega zapuščinskega zapisnika, ker tega ne zna; raztogotil se je in je kričal, da ne bode nikdar slovenskega zapisnika napisal. Ker pa mož, ki je terjal slovenski zapisnik, nemškega ni hotel imeti, katerega mu je ponujal g. notar, je zapustil pisarno in šel je mirno domu.

G. notar pa je napisal poročilo do c. kr. okrajnega sodišča, katero mu je bilo razpravo izročilo, toda to je v poročilu zamolčal, zakaj se razprava ni pred njim vršila. Zapuščino razpravljala je potem sodnija, vdovec dobil je slovenski zapisnik in je dosegel to, kar je hotel imeti.

Ravnanje g. c. kr. notarja treba si je zapomniti, in vsakdo vé, zakaj da je to potrebno. Dodati temu golemu poročilu nočemo ničesar, ker bi sicer morali izpregovoriti dosti ostrih besed, kar bi bilo čitateljem v škodo, ker lista ne bi dobili v roke. Uspeh pa, katerega je dosegel mož Slovenec, naj nas uči, da moramo biti trdni, kjer hodi za naše pravice.

Gospodarske stvari.

Katero je bolje, krone sadnih dreves pri presajanju porezati ali prvo leto neobrezane pustiti?

Zadnja leta začeli so gospodarji prav marljivo sadno drevje saditi. Ni še pa zadosti, da smo drevo dobro vsadili, temveč moramo ga še nadalje oskrbovati, in največ odvisno je še od obrezovanja.

Mnogokrat beremo, da sadjerejci še niso ednih misli, eni so za obrezovanje in drugi nasproti. Tudi vidimo večjidel novo nasajeno drevje neobrezano. O tem hočem torej nekaj iz svoje skušnje poročati.

Nasprotniki obrezovanja pravijo, da je prvo leto drevce še slabo; ker se mu nekaj korenin poreže in rani, kako bi potem rasti zamoglo, ko bi mu še veje do 4. očesa porezali? To je ravno nasprotno.

V spomladi leta 1883 nasadil sem okoli 100 jabelčnih dreves in vse, razun 5, sem do štrtega očesa okrajšal. Sosedje so se mi smejali, češ: Tako lepe vrhe, pa poreže ali ni to škoda? Vsi porezani so pognali do dva čevlja dolge mladike, katere sem drugo leto spet za tretjino okrajšal in vsled tega dobili so čvrste krone.

Neporezani so pa le komaj malo pognali in drugo leto cveli. Ker so le slabo rastli, sem